

directeur van het
ogelatie-centrum,
tenlijk nog predi-
organisatie ligt
tinde dan van het

OFFICIELE
Cbl.: De Goeroe-
ng van de Regeer-
ug te keeren.
Goosens is voor-
gedaan om alsnog

"BROEDERS"?
et Zwolse rap-
de synodocratische
attendeert het —
itenverslag op het
orden betfeld als
arover eerst eens

berop aanmerking
an Bergschenhoek
bericht per brief,
n...., voornamig
raad der Gerefor-
reljks. Ook Prof.
la Weledele Heer
weigeren van den
lus uitgegaan van
elgeren ouderzijds
niet het schorsen
el gevallen is, een
leen, daarop moest

K. S.

WSA

EN
D).

angerak en J. F.

angerak.

nveen. Tekst: Lev.

d.

der Kerk is thans
de.

ITISCH EXAMEN:
n Raalte te Neele,
Groningen, H. van

W JAARGANG

EMATIE²²

INBINDEN.

jaargang.

dt bijgeleverd.

IJ VAN KUIJK,

— Scheveningen.

TING "PCELEKIA"

J. VERMIJ,

nmakade 194

HAAG,

39.84.92.

ing 305250.

ADRESSEWERK

E

Meubelen, Tegels,

Koperwerk, enz.,

t en verkoopt:

UD HOLLAND"

lijk), Rotterdam,

an 80, Tel. 38486.

T MEISJE

st. Zelfstandig kun-

Klein gezin, Prima

uw BOOMSMA—

, Prinsengracht 965,

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jaspers, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Thil, Philadelphia, Pa. U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Utrecht; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goen.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE" — GOES Telefoon No. 2424.

Abonnement: f4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Het vierde formulier van eenigheid, 2. — Gedicht: Kerkzang. — Uit de Schrift: De heilige rest, 1 Kon. 19:18a. — Kerkelijk leven: Het mes op tafel. Nogmaals: „Eenigheid des geloofs". — De staat van 1906 en schorsingen. Kanonvuer en Dr H. N. Ridderbos. Dr Ridderbos (H. N.) over „scheurmakings". Bijbelsche fondse. Ouders, opgepast! Niemand van het avondmaal geweerd? Ver. v. Calv. wijsgeerte. Kom over en help ons! — Uit het pol. en soc. leven: Niet langer klekboer: Soekarno aanvaard. Nieuws uit Indië. Republiek Indonasia made in Japan and Germany. — Zending en evangelisatie: Afscheidsavond. — Groninger belevens. — Perschoonw. — Korte berichten. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het vierde formulier van eenigheid.

Ons vorig artikel wees aan, dat de aanhef van het vierde formulier onduidelijk is, en dat hij onjuist, n.l. tendentieuus, redeneert. Het eerste illustreerden we; het tweede vraagt nog nadere toelichting.

Den indruk van een tendens-redeneering te volgen maakt het stuk, door (we beperken ons nu tot den verleden week geciteerden aanhef):

a) in den kop te spreken over het verbond, b) in den staat een gedeelte uit de Dordtsche Leerregele in te lusschen, dat kennelijk alleen op de uitverkorenen kan slaan.

Wordt de geliefkoosde vereenzelviging van verbond en verkiezing (wat de werkelijke deelgenooten betreft) hier niet begunstigd?

Wil men weten, hoe deze jachtige redeneering in haar begunstiging van de verbond = verkiezing-theorie onze vaders tegen zich heeft, dan vrage men zich af, welke plaats de roeping door het Woord hier verkrijgt in den aanhef van het gindsche nieuwe formulier-van-eenigheid.

Welke plaats? Antwoord: geen plaats.

Men springt in dezen aanhef over de roeping, over het Woord, over het spreken Gods als beheerschend element hier heen. Hoewel de vraag, welke menschen „de Zijnen" beeten in de ambtelijke bediening van het Woord van God, toch ten nauwste samenhangt met de kwestie van Gods spreken, roepen, zijn beloven en eischen, zijn lokken en dreigen; kortom: met zijn verbond als woord-verkeer, en dit in den samengang van belofte en eisch.

Het zal niet moeilijk zijn, in dezen een andere lijn te ontdekken in de godgeleerden „van den bloeitijd".

We nemen maar eens als voorbeeld enkele van de oudere, ook door H. Hepp in zijn „Reformierte Dogmatik" als bronnen gebruikte, auteurs uit het verleden.

Guilelmus Bucanus¹ spreekt over het verbond pas nadat eerst het evangelie (90, b) aan de orde gesteld is, en daarna (93, b) de overeenkomst en het onderscheid tusschen wet en evangelie, en vervolgens het onderscheid tusschen het Oude en Nieuwe Testament (95, a). Deze behandelingswijze verradert den beheerschenden gedachten-gang: het verbond behoort tot de geopenbaarde dingen, en is een onderdeel van Gods regeering van menschen en wereld. Vandaar dat bij hem testam-ent, diatheke, volgens de Schrift beteekent: „het

Verbondt ofte Verdrach tusschen Godt ende de menschen, die te voren van den anderen gescheiden waren, in het welcke Godt den mensche sijne goederen, namelijk, de saligheyt ende 't eeuwigh leven belooft, ende de mensch van sijn zijde op Godt, die de belofte doet, met een vertrouwen der beloftenisse vertrouwt..... enz." „Synthetiek" vertaalt hij als „een compact ofte een verdragh, het welck tusschen levendige personen gemaect is". (95, a/b). „Diatheke" komt van een woord, dat „in 't gemeyn beteekent stipuleeren, vast beloven, ende verdragh maken, Luc. 22 vs 29. Ick verordineere u, ofte ick drage u-lieden op, met vaste belofte (diathemai) het koninkrijke, ghelijckwijs mijn Vader mij dat verordineert heeft... Het verdragh tusschen Godt ende de menschen gemaect, moeste door de doot Christi vast ende bondig gemaect worden" (95, b). En op de vraag, uit hoeveel deelen dat testament (testament beteekent: hetgeen testeert „ofte als een ghetuygenisse is van Godts wille") tusschen God en mensch bestaat, antwoordt Bucanus: uit drie deelen:

1. aan Gods zijde uit de belofte, die uit genade geschiedt;

2. aan 's menschen zijde: uit het geloof aan de belofte;

3. uit de „uytwendige betuygenisse ofte teeken des selfden verbonds".

God heeft „hem verbonden, de saligheyt allen den ghenen te gheven, die in Christum gelooven" (95, b; 96, a).

Hier wordt het verbond ingeschakeld in den Woord-dienst van God. Het treedt op in het kader van de bekendmaking van zijn geopenbaarden wil, en is daarvan (voorzoover het Hem betreft) een onderdeel. Sacramenten verzegelen dienovereenkomstig ook natuurlijk niet een of andere „inwendige, aanwezige genade, maar Gods beloften, zooals de Kamper dogmatieus Hel. de Cock volhield tegen dr A. Kuyper. Bucanus schrijft (276, b), dat de Sacramenten des nieuwen verbonds zijn: „verborgentlike teekenen van Godt belast ende ingestelt, ende by den Evangelie ghevoeght, waardoor het nieuwe Verbondt, in den Bloede Christi bevestight, OFTE de belofte der genade, ofte der gerechtigheyt des geloofs, in den middelaeer Christo, die nu gekomen is, te kennen wordt gegeven, ende voortaan verzegelt tot de toekomstige Christi toe. Ende aen d'ander zijde wy vermaendt worden van alle onse schuldighen plichten, die wy daer door verbonden zijn Gode, ende onsen even-naste te bewijzen".

Hier is al vast duidelijk, dat het verbond onderdeel is van Gods voorzienigheds-werk.

Dezelfde gedachte wordt ook onder woorden gebracht door Joannes Wollebius². Hij brengt het verbond ter sprake in een verhandeling over Gods regeering (11a), zijnde een onderdeel van Gods voorzienighd, 9, b. „De regeeringhe des menschen in den staat der onnooselheyt is, waer door Godt met den mensche het verbond der wercken heeft aengheghaen, ende hem, onder conditie van gehoorsaemheyt, de eeuwige gelucksaligheyt belooft; maer, indien hy ongehoorsaem wiert, met de doot gedreyght" (11, a/b). Vlak daarop: „t Verbondt dat Godt met den mensch heeft aengegaen is tweederley: 't Verbondt der wercken, ende het Verbondt der ghenade: dit heeft hy ghemaeckt nae den Val, ende gheue voor den Val" (11, b).

En het nauwe verband tusschen verbond en woord-dienst wordt door Wollebius wel zeer sterk in het oog gevat, wanneer hij het genade-verbond (cap. 21) behandelt na „de gemeene Roepinghe tot den Staat der Genade" (cap. 20).

¹ Kort Begrip v. d. Chr. Godts-geloeuhteyt (Chr. Theol. Compendium, Basleuse 1626), vertaling van Mr W. L. rechts-geloeerde, Amsteldam, 1661.

KERKZANG.

Wat klaagt gij, „broeder", over onzen toon, en spreekt niet dan met onoverholven hoon van al ons pogen tot herstel van recht, alsof de saten zelf ons heeft geknecht?

Hoe? Durft gij, kerklid uit een trouw geslacht, nog te gewagen van Gods groote kracht, die U en ons als broeders samen bindt, zolang gij U bij ontrouw wel bevindt?

Want zondig was en is het ijdel werk, waarmede gij hebt gebannen uit de Kerk het eigen bloed, dat riep en roept om trouw aan Hem, die ijvert aan Zijn woningbouw.

Gij noemt U immer nog gereformeerd; maar weet dat uit Uw midden is geveerd hij, die zich slechts uit 's Levens reine kelk wil laven met de onvervalschte melk.

Waarom vergeten wat eens is geschied? God heeft geen welgevallen aan het lied, dat valsche van toon den hemel tegen schreit en droefheid bij de engelen bereidt!

... Dat nimmer toch Uw zingen toonloos zij; maar laat Uw psalmen in een blijde rei weerklinken, opdat zuiver zij de toon tot eer van God en Zijn verhoogden Zoon.

J. L. J.

„De gemeene Roepinghe is, door dewelcke alle menschen genoodicht worden tot den staat der genade, ofte de gemeenschap Christi des Middelaers" (28, a). „De vrucht ende weldaet van de roepinghe is de uytterlike gemeenschap so van het Verbondt der genade als der Kerke" (28, b).

In dit verbond nu wordt door Wollebius tweërlei onderscheiden:

1) de aanbieding van 't Verbond der genade (hierdoor belooft God den geroepenen, dat hij hun God in Christus wil zijn, bij al dien ze Hem een kinderlike gehoorzaamheid betoonen), 29, a;

2) de verzegeling van 't Verbond der genade (die geschiedt door de sacramenten, als zegelen van het verbond der genade). Natuurlijk is dit weer niet een verzegeling van inwendige-aanwezige genade, dat zou hier heelemaal niet in het betoog met zijn strange schematiek passen, maar een verzegeling van de belofte; het „eynde" (doel) der Sacramenten is „de verzegelinghe van het Verbondt der genade" (29, a, 31, b). „Dit Verbondt wordt alle die geroepen zijn aangeboden, maer de Uytverkoorne genieten alleen de vruchten des Verbonds".

Ook Ursinus teekent het verbond als een wederzijdsch verdrag (mutua pactio) tusschen God en mensch. En het is dit wederzijdsch verdrag tusschen God en mensch (geen haar minder, ook geen gekloofde), dat bevestigd wordt door de sacramenten³. Een verdrag verzegeld, geen inwendige aanwezige genade.

Dit alles is in lijnrechten strijd met de reeds in herinnering gebrachte meening van dr J. Ridderbos, volgens wien het verbond tot stand komt door hartvernieuwing. Als dat waar zou zijn, konden de vaders de kinderen niet mede verplichten tot

³ Explic. Catech. (ed. Corpus Doctrinae Chr., ex ore D. Zach. Ursini, a D. Dav. Pareo, ed. Phil. Pareus), Hanoviae 1634, p. 98.